

Vem försvarar valfriheten och äldres rätt att välja sin äldreomsorg?

| Vårdföretagarna

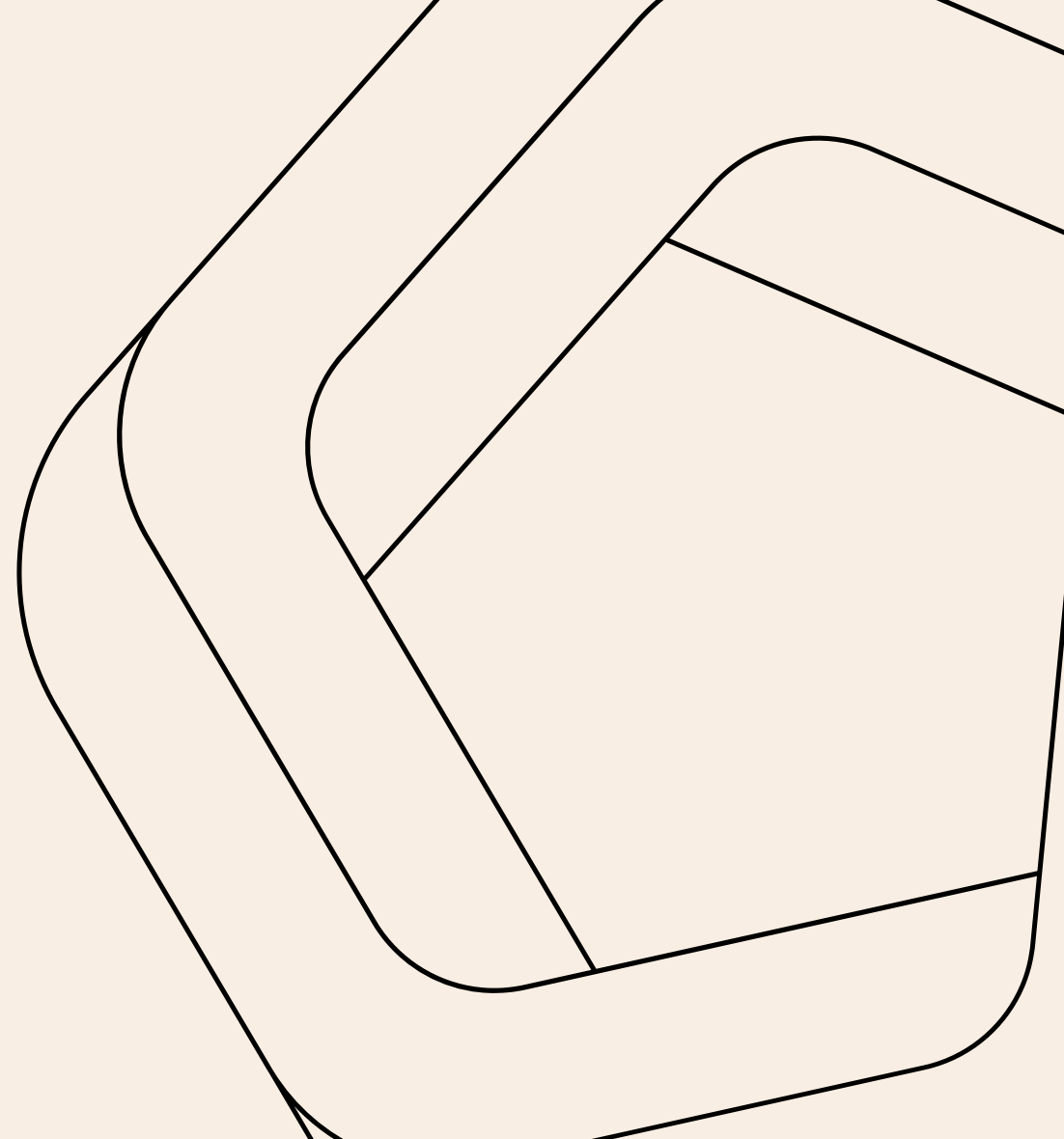
Vårdföretagarna

Rapport/Äldrebusen 2023

Emil Lundin

Johan Orbe

15 januari 2024

Nu heter vi Verian

verian

Det som en gång var Sifos samhällsundersökningar och under de senaste åren kallats Kantar Public, är nu Verian. Allt annat är lika.

Att ge kraft till beslut som formar samhället

Ni arbetar med att förbättra och forma samhället. Vår uppgift är att ge kraft till de beslut ni tar.

Att ta fram fakta om samhället och människorna som befolkar det är själva grunden i vårt arbete. I Sverige, i Norden och globalt.

- Vi utgår från klassisk undersökningsmetodik och skapar optimala lösningar i varje uppdrag.
- Vi tar tillvara det bästa av våra medarbetares kompetens och den teknisk utvecklingen.
- Vi tar fram fakta, utvärderar, löser med kreativitet och kvalitet på samma gång.

Det behövs för att överbrygga gapet mellan beslutsfattare och medborgare.

För att ge kraft till beslut, för att forma samhället.

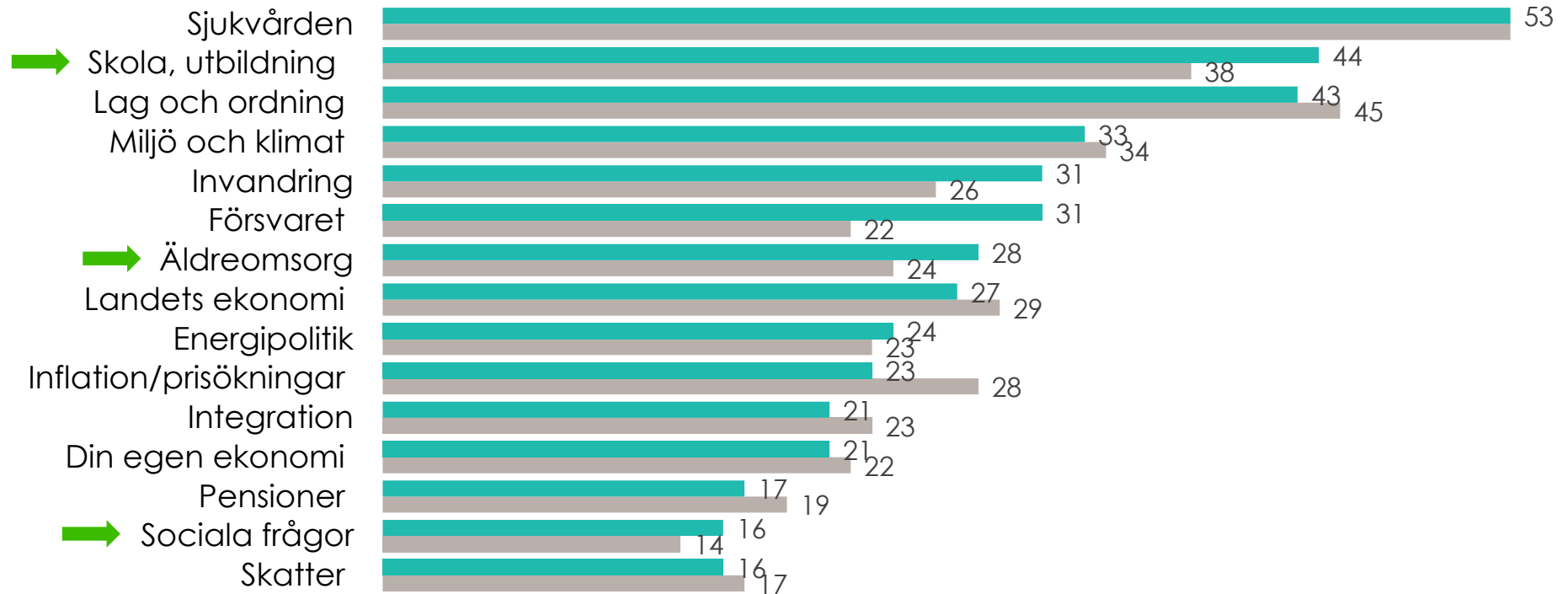
Flera välfärdsfrågor har ökat i betydelse på senare tid

Allmänhetens viktigaste, politiska frågor

Allmänhetens viktigaste frågor, januari 2024 och september 2023

Andel av svaren (%)

■ jan-24 ■ sep-23

Fråga: Vilken eller vilka politiska frågor är viktigast för dig just nu? Flera svar är möjliga.

Allmänheten 18 – 79 år, slumpmässigt urval i webbpanelen, 16 – 19 januari, N = 1073

Om undersökningen

Metod, målgrupp, antal intervjuer

1 227

Intervjuer

85+

Målgrupp

4 – 17 december

2023

Fältperiod

Målgrupp: Allmänheten i Sverige, 85 år och äldre.

Urvalsram: Ett slumpmässigt urval av telefonnummer från Marknadsinformation.

Urvalsstorlek: 1 227 intervjuer

Metod: Datorstödda telefonintervjuer från Sifos telefoncentral i Göteborg.

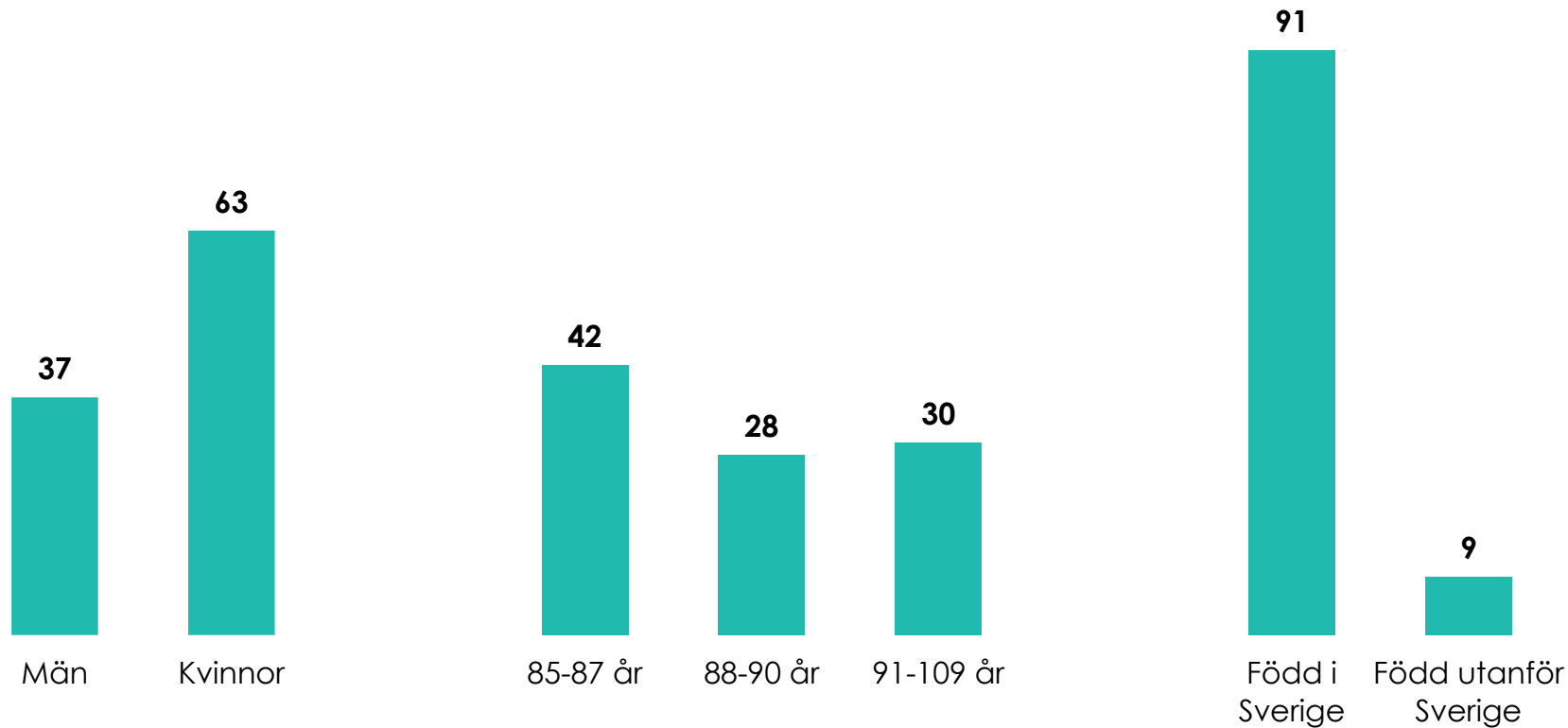
Fältperiod: 4-17 December 2023.

Vägning: Resultaten har vägts på kön, ålder och region.

Om urvalet

Äldrebusen 2023

Några iakttagelser:

- Män är överrepresenterade i den yngsta åldersgruppen 85-87 år (48 %), och kvinnor underrepresenterade (39 %). Ett omvänt förhållande råder i den äldsta åldersgruppen 91-109 år (24 % respektive 33 %).
- Män är kraftigt underrepresenterade i Norrbotten (25 %), kvinnor överrepresenterade.
- Åldersgruppen 85-87 år är överrepresenterad i Västsverige (54 %).
- Intervjupersoner födda utanför Sverige, följer i hög grad profilen (kön och ålder) för undersökningen som helhet.

Bas: 1 227 intervjuer, andelar i %

01

Resultat

Vårdföretagarna

En stor majoritet tycker det är viktigt att kunna välja äldreboende

Valfrihet inom äldreboenden

93%

Viktigt (3+4)

Män (72 %) svarar i högre grad mycket viktigt jämfört med kvinnor (61 %).

4%

Oviktigt (1+2)

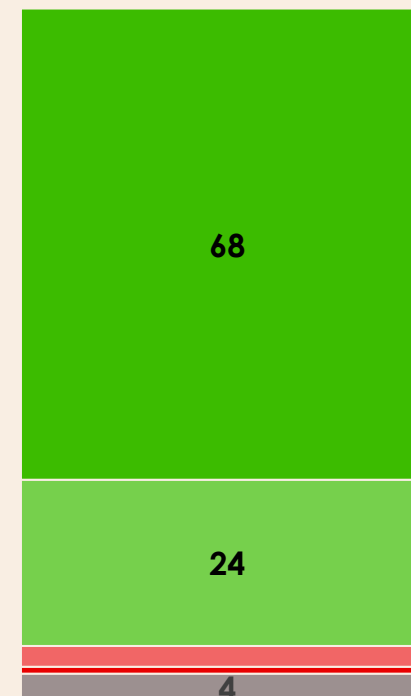
Även födda i Sverige (69 %) jämfört med födda utanför Sverige (57 %) svarar i högre grad att det är mycket viktigt med valfriheten.

Något mindre viktigt för S-sympatisörer (91 %) än för sympatisörer till något av Tidöpartierna (94 %)

Hur viktigt eller oviktigt är det för dig med valfrihet, att kunna välja vilket äldreboende du eller din anhörig ska på när ni behöver omsorg?

Andelar i %

- Mycket viktigt
- Ganska viktigt
- Ganska oviktigt
- Helt oviktigt
- Vet ej

Antal intervjuer: Total, 1 227 intervjuer

Nio av tio anser att man ska ha rätt att välja hemtjänstutförare i sin kommun

Valfrihet inom hemtjänsten

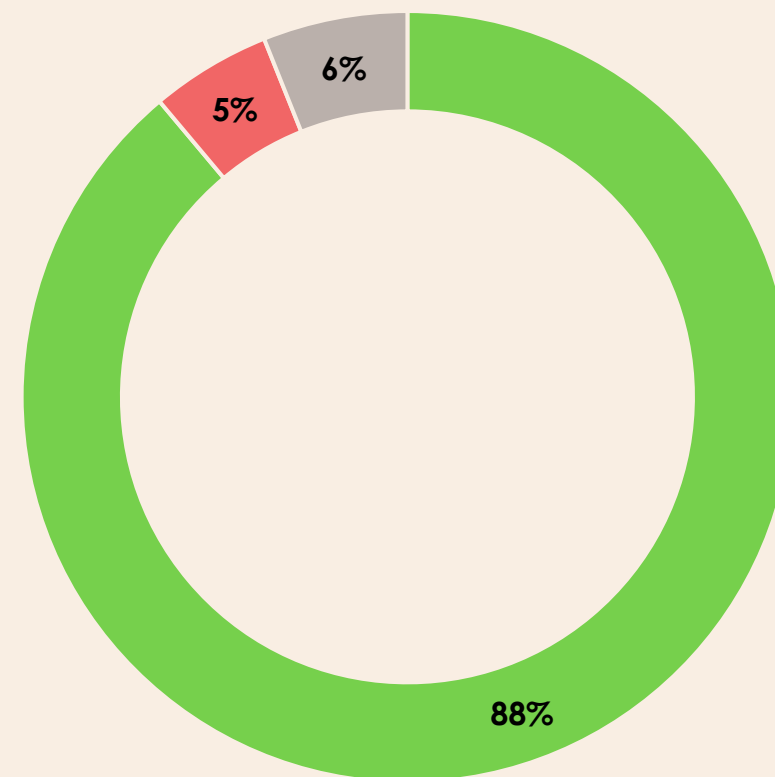
Boende i Norra mellansverige (10 %) och boende i Sydsverige (11 %) svarar i högre grad *nej*, att man ska inte ha rätt att välja hemtjänstutförare i sin kommun.

Ingen skillnad i uppfattning finns beroende på om man avser att rösta på Socialdemokraterna, något oppositionsparti (S/MP/V/C) eller på något av Tidöpartierna (M, KD, L, SD).

Anser du att man ska ha rätt att välja hemtjänstutförare i din kommun, den dagen man behöver omsorg?

Andelar i %

- Ja
- Nej
- Vet ej

Antal intervjuer: Total, 1 227 intervjuer

Drygt åtta av tio anser att man ska ha rätt att välja mellan både privata och offentliga äldreboenden

Valfrihet inom offentliga och privata äldreboenden

Män (11 %) svarar i högre grad än kvinnor (6 %) *nej*, man anser inte att man ska ha rätt att välja mellan både privata och offentliga äldreboenden i sin kommun. Dock bland både män och kvinnor så är det en stor majoritet som tycker att man ska ha rätt till det (82 % samt 86 %).

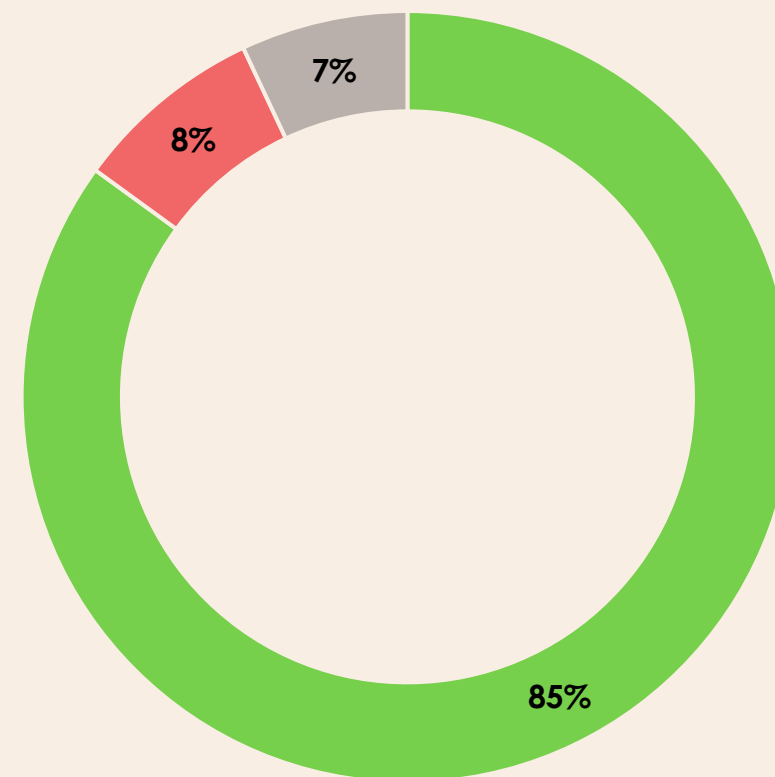
Födda utanför Sverige svarar i högre grad *vet ej* – 13 procent uppger det jämfört med 7 procent av de som är födda i Sverige.

S-sympatisörer (79 %) respektive sympatisörer till något av oppositionspartierna (S/V/MP/C, 80 %) svarar "ja" i tydligt lägre grad än sympatisörer till något av Tidöpartierna (93 %).

Anser du att man ska ha rätt att välja mellan både privata och offentliga äldreboenden i din kommun, den dagen man behöver omsorg?

Andelar i %

- Ja
- Nej
- Vet ej

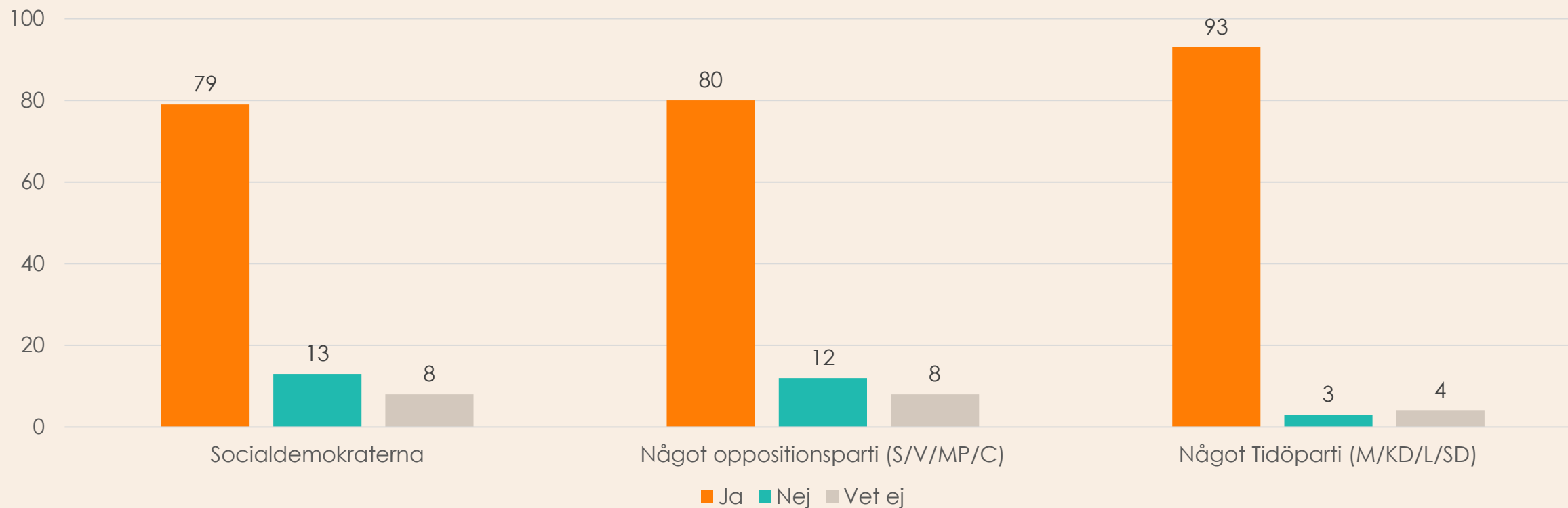
Antal intervjuer: Total, 1 227 intervjuer

Tydliga skillnader beroende på partisympati

Valfrihet inom offentliga och privata äldreboenden

Anser du att man ska ha rätt att välja mellan både privata och offentliga äldreboenden i din kommun, den dagen man behöver omsorg?

Andelar i %

Antal intervjuer: Total, 1 227 intervjuer

En av fyra uppger att de är ganska eller mycket oroliga att de eller en anhörig inte ska få den plats de behöver

Oro kring plats på äldreboende

Är du orolig för att du eller dina anhöriga inte ska få plats på ett äldreboende när ni behöver?

Andelar i %

- Nej, inte alls orolig
- Nej, inte särskilt orolig
- Ja, ganska orolig
- Ja, mycket orolig
- Vet ej

Kvinnor (29 %) uppger i högre grad att de är ganska eller mycket oroliga över att de själva eller deras anhöriga inte ska få plats på ett äldreboende jämfört med män (22 %).

Även de som är i åldern 85-87 år (30 %) uppger att de är mer oroliga än personer som är äldre.

Boende i Göteborgsområdet (36 %) och Malmöområde (41 %) svarar också i högre grad att de är oroliga jämfört med boende i resterande landet.

Inga nämnvärda skillnader beroende på partisympati

Drygt tre av fyra anser att en äldreboendegaranti bör införas

Äldreboendegaranti

Boende i Stockholmsområdet (71 %) svarar i lägre grad än urvalet som helhet att de tycker det borde finnas en lag kring äldreboendegaranti.

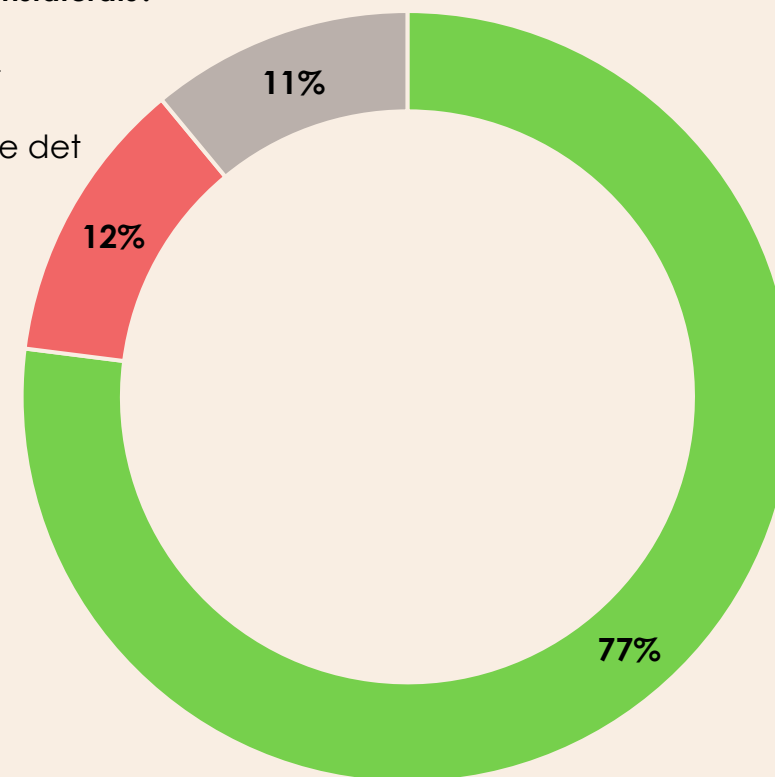
De som uppger att de är oroliga över att de själva eller någon anhörig inte ska få en plats på ett äldreboende (86 %) svarar i högre grad att de anser att det borde finnas en äldreboendegaranti jämfört med de som inte är oroliga (75 %).

Sympatisörer till något av Tidöpartierna anser i tydligt lägre grad (75 %) än sympatisörer till något av oppositionspartierna (83 %) att en äldreboendegaranti bör införas. Mönstret syns även tydligt i andel som svarar "nej" (8 % respektive 17 %).

Anser du eller anser du inte att en äldreboendegaranti bör införas, det vill säga en lag om att kommuner skall erbjuda en plats omedelbart när behov av omsorg har konstaterats?

Andelar i %

- Ja, anser det
- Nej, anser inte det
- Vet ej

Antal intervjuer: Total, 1 227 intervjuer

Kontakt

Johan Orbe

johan.orbe@veriangroup.com

Emil Lundin

emil.Lundin@veriangroup.com

Vem försvarar valfriheten och äldres rätt att välja sin äldreomsorg?

| Vårdföretagarna

**Äldres valfrihet –
en politik i otakt med väljarna?**

De äldre vill välja vem som utför den hemtjänst de får och vilket äldreboende de ska bo på....

...vilket konkret innebär möjligheten att få välja mellan offentliga och privata utförare av äldreomsorgen

Vad krävs för att det ska råda verklig valfrihet inom äldreomsorgen?

1. Det måste finnas privata utförare
2. Det måste finnas system för valfrihet

Många äldre saknar valfrihet inom hemtjänsten...

- I över 200 kommuner saknas privata utförare
- Detta trots att över 150 kommuner har LOV-system inom hemtjänsten
- Endast i 79 kommuner finns både privata utförare och LOV-system
- Det innebär att drygt 1 miljon äldre saknar valfrihet

...ännu fler saknar möjlighet att välja äldreboende

- I över 200 kommuner saknas privata utförare
- Endast i 23 kommuner finns både privata utförare och LOV-system
- Det innebär att cirka 1,7 miljoner äldre saknar möjlighet att välja äldreboende